

References

1. Apcherch, A. (2002), *Upravlencheskiy uchet: principy i praktika* [Administrative account: principles and practice], Finansy i statistika, Moscow, Russia, 952 p.
2. Boyko, E.A., Kizilov, A.N. and Nor-Areyan, G.G. (2005), *Buhgalterskiy upravlencheskiy uchet* [Administrative record-keeping], Feniks, Rostov-na-Donu, Russia, 380 p.
3. Butynets, F.F., Chyzhevska, L.V. and Herasymchuk, N.V. (2000), *Bukhholderskiy upravlinskiy oblik* [Administrative record-keeping], ZhITI, Zhytomyr, Ukraine, 448 p.
4. Vahrushina, M.A. (2007), *Buhgalterskiy upravlencheskiy uchet* [Administrative record-keeping], 6th ed, Omega-L, Moscow, Russia, 570 p.
5. Voronova, E.Yu. and Ulina, G.V. (2006), *Upravlencheskiy uchet na predpriyatii* [Administrative account on an enterprise], TK Velbi, Izd-vo Prospekt, Moscow, Russia, 248 p.
6. Ivashkevich, V.B. (2003), *Buhgalterskiy upravlencheskiy uchet* [Administrative record-keeping], Yurist, Moscow, Russia, 618 p.
7. Karpova, T.P. (2000), *Upravlencheskiy uchet* [Administrative account], YuNITI, Moscow, Russia, 350 p.
8. Krasova, O.S. (2006), *Upravlencheskiy uchet v SShA* [An administrative account is in the USA] ООО «Zhurnal «Goryachaya liniya buhaltera», Moscow, Russia, 168 p.
9. Napadovska, L.V. (2011), *Upravlinskiy oblik* [Administrative account], 2nd ed, Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, 641 p.
10. Nidlz, B., Anderson, H. and Koldujell, D. (1999), *Principy buhgalterskogo ucheta* [Principles of record-keeping], 2nd ed, Finansy i statistika, Moscow, Russia, 496 p.
11. Supreme Council of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "About a record-keeping and financial reporting in Ukraine", available at: www.rada.gov.ua.
12. Lekhin, I.V., Lokshina, S.M., Petrov, F.N. and Shaumyan, L.S. (ed.) (1964), Dictionary of foreign words, 6th ed, Sovetskaja Jenciklopedija, Moscow, Russia, 784 p.
13. Nikolaeva, O.E., Shishkova, T.V. (ed.) (2004), *Upravlencheskiy uchet: oficial'naja terminologija CIMA* [Administrative account: official terminology of CIMA], ID FBK-PRESS, Moscow, Russia, 200 p.
14. Horngren, Ch.T. and Foster, Dzh. (2005), *Buhgalterskiy uchet: upravlencheskiy aspekt* [Record-keeping: administrative aspect], Finansy i statistika, Moscow, Russia, 416 p.

УДК 657.2.016

**Будько О.В.,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту
Дніпродзержинський державний технічний університет**

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ З МЕТОЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

**Budko O.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., head of department of accounting and auditing
Dniprodzerzhynsk State Technical University**

CLASSIFICATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL INFORMATION TO SATISFY INFORMATION NEEDS FOR MANAGEMENT OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

Постановка проблеми. Важливою складовою процесу формування та реалізації державної стратегії сталого розвитку є інформація у вигляді відомостей про економічну, екологічну та соціальну діяльність і зовнішнє середовище підприємства, які забезпечують прийняття управлінських рішень щодо його функціонування та розвитку. Інформація сприяє визначенню цілей, методів та технології управління, підготовці управлінських рішень та контролю за їх виконанням. Реалізація стратегії сталого розвитку можлива шляхом трансформаційних процесів в економічних системах на макро-, мезо- та мікрорівнях, які знаходять своє відображення в інформаційних системах управління та, відповідно, в підсистемах обліку, аналізу та контролю, основою яких є обліково-аналітична інформація.

Обсяг обліково-аналітичної інформації постійно зростає у зв'язку з постійними змінами та складнощами внутрішнього та зовнішнього середовища, в якому функціонує підприємство. Відповідно, значний обсяг обліково-аналітичної інформації вимагає її логічного групування задля задоволення різноманітних потреб її користувачів. Цілі сталого розвитку є різними, а тому вимагають відповідного

обліково-аналітичного забезпечення з метою управління, що і обумовлює необхідність побудови класифікації обліково-аналітичної інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання класифікації інформації є дуже важливими та постійно знаходяться в центрі уваги вітчизняних і зарубіжних вчених таких, як С.М. Галузіна [1], Л.В. Гнилицька [2], С.А. Кузнецова [3], А.М. Кузьмінський [4], С.Ф. Легенчук [5], Н.О. Лоханова [6], Н.М. Малюга [7], Я.В. Соколов [8], Т.Д. Поплаухіна [10], М.М. Шигун [11] та ін.

Кожний вчений доводить необхідність здійснення класифікацій інформації, їх кінцеву мету та результати. Так, Я.В.Соколов зазначає, що сутність майже будь-якої класифікації, в т.ч. класифікації рахунків, зводиться до того, що вона не може бути єдиною, адже залежить від цілей, яких дуже багато [8, с.298]. Такої ж думки дотримується і Н.М. Малюга [7, с.434]. Необхідність деталізації облікової інформації у зв'язку з ємкістю цієї категорії розглядав проф. А.М. Кузьмінський [4, с.13]. С.Ф. Легенчук акцентує увагу на тому, що аналіз тенденцій розвитку бухгалтерського обліку неможливий без виділення та спеціального дослідження класифікаційної проблеми [5, с.295]. М.М. Шигун зазначає, що результатом класифікацій є створення систематизованого переліку об'єктів, що виявляє їхні видові ознаки [11, с.92]

Окремою групою дослідників визначені класифікації обліково-аналітичної інформації в різних умовах. Так, С.В. Кузнецова розробила теоретичні засади класифікації облікової інформації на основі синергічного підходу [3, с.46]. Л.В. Гнилицька групує обліково-аналітичну інформацію за ознаками, які уможливають виконання завдань здійснення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки [2, с.133]. Н.О. Лоханова визначає класифікацію облікової інформації в системі управління економічною стійкістю підприємств на засадах інституціонального підходу [6, с.297].

Та попри це, питання класифікації інформації, в тому числі обліково-аналітичної, продовжують залишатися актуальними та такими, що потребують подальшого дослідження в нових умовах та векторах розвитку економіки.

Постановка завдання. Метою статті є визначення класифікації обліково-аналітичної інформації з метою виконання завдань обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цінність інформації, а відтак і її корисність може окреслюватися певним видом інформації. Відповідно, в основі управлінських рішень в системі забезпечення цілей сталого розвитку підприємства особливе значення має класифікація обліково-аналітичної інформації. Питання класифікації інформації на сьогодні досить ґрунтовно досліджені, а тому доцільно буде розглянути класифікацію обліково-аналітичної інформації з метою виконання завдань обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. Тобто постає необхідність визначення класифікаційних ознак обліково-аналітичної інформації, які б найповніше сприяли формуванню інформаційної складової управління сталим розвитком підприємства. На нашу думку, сукупність класифікаційних ознак, яка це уможливить, буде такою (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація обліково-аналітичної інформації, яка враховує потреби управління сталим розвитком підприємства

Ознака класифікації	Види інформації
1. За джерелами надходження (за середовищем функціонування)	1) зовнішня; 2) внутрішня
2. За напрямками інформаційних потоків	1) вхідна 2) вихідна
3. За складовими сталого розвитку (змістом)	1) економічна; 2) соціальна; 3) екологічна
4. За видами користувачів	1) інформація для зовнішніх користувачів 2) інформація для внутрішніх користувачів
5. За ступенем відкритості	1) відкрита; 2) конфіденційна
6. Орієнтація на рівень управління	1) оперативна; 2) тактична; 3) стратегічна
7. За впливом на прийняття рішень	1) релевантна 2) нерелевантна
8. За видами обліку	1) інформація оперативного обліку (оперативна інформація) 2) інформація фінансового обліку (фінансова інформація); 3) інформація управлінського обліку (управлінська інформація); 4) інформація податкової системи підприємства (податкова інформація) 5) інформація статистичного обліку (статистична інформація)
9. За функціями управління	1) планова 2) облікова 3) контрольна 4) аналітична

Джерело: розробка автора

Класифікація обліково-аналітичної інформації за джерелами надходження надає можливість сформуванню інформації про зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства. Так, інформація, що надходить із зовнішніх джерел (зовнішня інформація) ґрунтується на основі даних фінансових звітів, статистичної інформації, результатів зовнішнього аудиту. Ця інформація включає показники, що характеризують розвиток країни у розрізах економіки, соціальної діяльності, екології. Вони є основою оцінки зовнішнього середовища функціонування підприємства при прийнятті управлінських рішень.

Не менш важливою зовнішньою інформацією є відомості, які характеризують діяльність інших підприємств (покупців, замовників, постачальників, підприємств-конкурентів тощо). Джерелами цієї інформації виступає в основному фінансова звітність, а також відповідні рейтинги, в яких визначаються окремі економічні, екологічні та соціальні результативні показники.

Окремим видом зовнішньої інформації також слід вважати законодавчу та нормативно-правову базу інформацію (закони, постанови, інструкції тощо) в сфері сталого розвитку.

Внутрішня інформація формується на підставі даних оперативного, бухгалтерського, статистичного обліку, внутрішнього контролю та аналізу господарської діяльності.

За цих умов внутрішню інформацію для забезпечення цілей управління сталим розвитком підприємства можна поділити на:

- 1) інформацію, яка формується на підставі фінансової звітності (формується в основному економічні показники та частково екологічні показники в разі їх розшифрування);
- 2) інформацію, яка формується в управлінському обліку (в розрізі видів діяльності, сегментів ринку, центрів відповідальності і т.і.);
- 3) інформацію, яка формується на підставі статистичного обліку (економічні, екологічні, соціальні показники).

Зовнішня та внутрішня інформація з урахуванням подальшого групування інформації та враховуючи потреби інформаційного забезпечення сталого розвитку підприємства може поділитися на зовнішню економічну, екологічну, соціальну та внутрішню економічну, екологічну, соціальну. Наступним рівнем класифікації такої інформації може бути її поділ на фінансову та нефінансову.

З метою управління сталим розвитком зацікавлення викликає класифікація інформації, в тому числі обліково-аналітичної, з точки зору напрямів інформаційних потоків в межах певного середовища (зовнішнього або внутрішнього) (табл. 2). При цьому виділяється вхідна і вихідна інформація. Інформація, яка підлягає обробці є вхідною. Вихідна інформація є результатом обробки вхідних даних.

Таблиця 2

Класифікація обліково-аналітичної інформації з точки зору напрямів інформаційних потоків

Ознаки для класифікації			Характеристика джерел
Середовище функціонування	Напрями інформаційних потоків	Джерела	
Зовнішнє інформаційне середовище	Вхідна інформація	Облікові джерела	Первинні документи
		Позаоблікові джерела	Нормативно-правові акти Рейтинги Аналітичні огляди Матеріали аудиторських перевірок Статистичні дані Матеріали маркетингових досліджень Договори
	Вихідна інформація	Облікові та позаоблікові джерела	Фінансова звітність Податкова звітність Статистична звітність
Внутрішнє інформаційне середовище	Вхідна інформація	Облікові джерела	Облікова політика підприємства Дані фінансового обліку Дані управлінського обліку Дані системи оподаткування Дані оперативного обліку
		Позаоблікові джерела	Установчі документи Регламентні документи (накази, розпорядження) Техніко-технологічна інформація Планово-бюджетні показники
	Вихідна інформація	Облікові та позаоблікові джерела	Аналітичні довідки Внутрішня звітність Матеріали внутрішнього аудиту і контролю

Джерело: розробка автора

За складовими сталого розвитку інформацію слід поділяти на економічну, екологічну та соціальну. Економічна інформація включає всі відомості про економічну діяльність підприємства. Екологічна інформація – це інформація щодо збереження, самовідновлення та динамічної адаптації

до змін біологічних і фізичних природних систем. Соціальна інформація акумулює в собі відомості щодо справедливого розподілу благ.

За видами користувачів обліково-аналітичну інформацію з метою управління сталим розвитком слід поділяти на інформацію для зовнішніх користувачів та інформацію для внутрішніх користувачів. Внутрішніми користувачами обліково-аналітичної інформації є власники підприємства, керівництво та працівники підприємства. Разом з тим, як вказує В.В. Сопко, суб'єкти господарювання працюють не ізольовано, вони мають різноманітні відносини з навколишнім діловим і суспільним середовищем [9, с.38]. Відповідно, до зовнішніх користувачів відносяться інвестори (акціонери), кредитори (банківські та інші фінансові установи, постачальники), покупці (замовники), уряд, державні органи та громадськість.

Інформація, що використовується зовнішніми користувачами, може поділятися на інформацію, що використовуватиметься зовнішніми користувачами з прямим фінансовим інтересом, непрямим фінансовим інтересом та без бухгалтерського інтересу.

Ця класифікація обліково-аналітичної інформації спрямована на забезпечення потреб користувачів з метою управління сталим розвитком підприємства.

Важливою класифікаційною групою інформації є її ступінь відкритості. Так, відкрита інформація – це інформація, яка може бути надана внутрішнім і зовнішнім користувачам за їх вимогою. До неї належить, в основному, інформація фінансової, статистичної, податкової звітності.

Конфіденційна інформація має закритий характер і, як правило, містить в собі комерційну таємницю. Така інформація є особливо цінною для потреб управління з тим, щоб зміцнити свою конкурентоспроможність.

В залежності від потреб рівнів управління обліково-аналітичну інформацію слід поділяти на стратегічну, тактичну та оперативну. Стратегічна обліково-аналітична інформація є важливою основою для прийняття управлінських рішень. Вона дозволяє визначити вектори, в напрямках яких повинно рухатися підприємство при досягненні цілей сталого розвитку. Тактична інформація допомагає вирішувати поточні завдання економічної, екологічної та соціальної діяльності. Оперативна інформація забезпечує своєчасне реагування, а відтак, і вирішення поточних питань та проблем, які виникають в ході функціонування підприємства.

Обсяги обліково-аналітичної інформації передбачають також необхідність її поділу за впливом на прийняття рішень: релевантну, яка впливає на конкретне управлінське рішення та нерелевантну, яка не впливає на конкретне управлінське рішення. Ця класифікація важлива ще й тому, що досягнення сталого розвитку підприємством базується на відповідній стратегії управління, яка передбачає прийняття адекватних цілям сталого розвитку управлінських рішень.

За видами обліку інформацію доцільно поділяти на інформацію, що виникає в підсистемі фінансового обліку, як системі, яка призначена для оформлення, реєстрації, безперервного та взаємопов'язаного відображення господарських операцій на рахунках та облікових регістрах, складання фінансової звітності, збору та систематизації інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Інформація, що надається управлінським обліком, орієнтована на задоволення потреб як стратегічного, так і поточного управління, оптимізацію використання ресурсів, забезпечення об'єктивної оцінки діяльності підрозділів і окремих менеджерів.

Податкова інформація є основою для прийняття рішень в частині розподілу прибутку, управління екологічними доходами та витратами, здійснення соціальних заходів.

Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

За функціями управління слід розмежовувати планову інформацію, яка створюється функцією планування, облікову, яка створюється функцією обліку, аналітичну, яка створюється функцією економічного аналізу та контрольну, яка створюється функцією контролю.

Всі класифікаційні групи обліково-аналітичної інформації між собою пов'язані, що втілюється через механізм обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (рис. 1). Утворені блоки згідно класифікаційних груп обліково-аналітичної інформації є основою обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства, що формує інформацію для зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Інформаційні потоки, створені шляхом взаємозв'язку різних видів обліково-аналітичної інформації, повинні ґрунтуватися на принципах:

- 1) своєчасність виявлення інформаційних потреб;
- 2) об'єктивність відображення показників у звітності;
- 3) єдність інформації, яка надходить з різних джерел (фінансового, управлінського, статистичного обліку тощо);
- 4) відсутність дублювання інформації;
- 5) оперативність подання інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам.

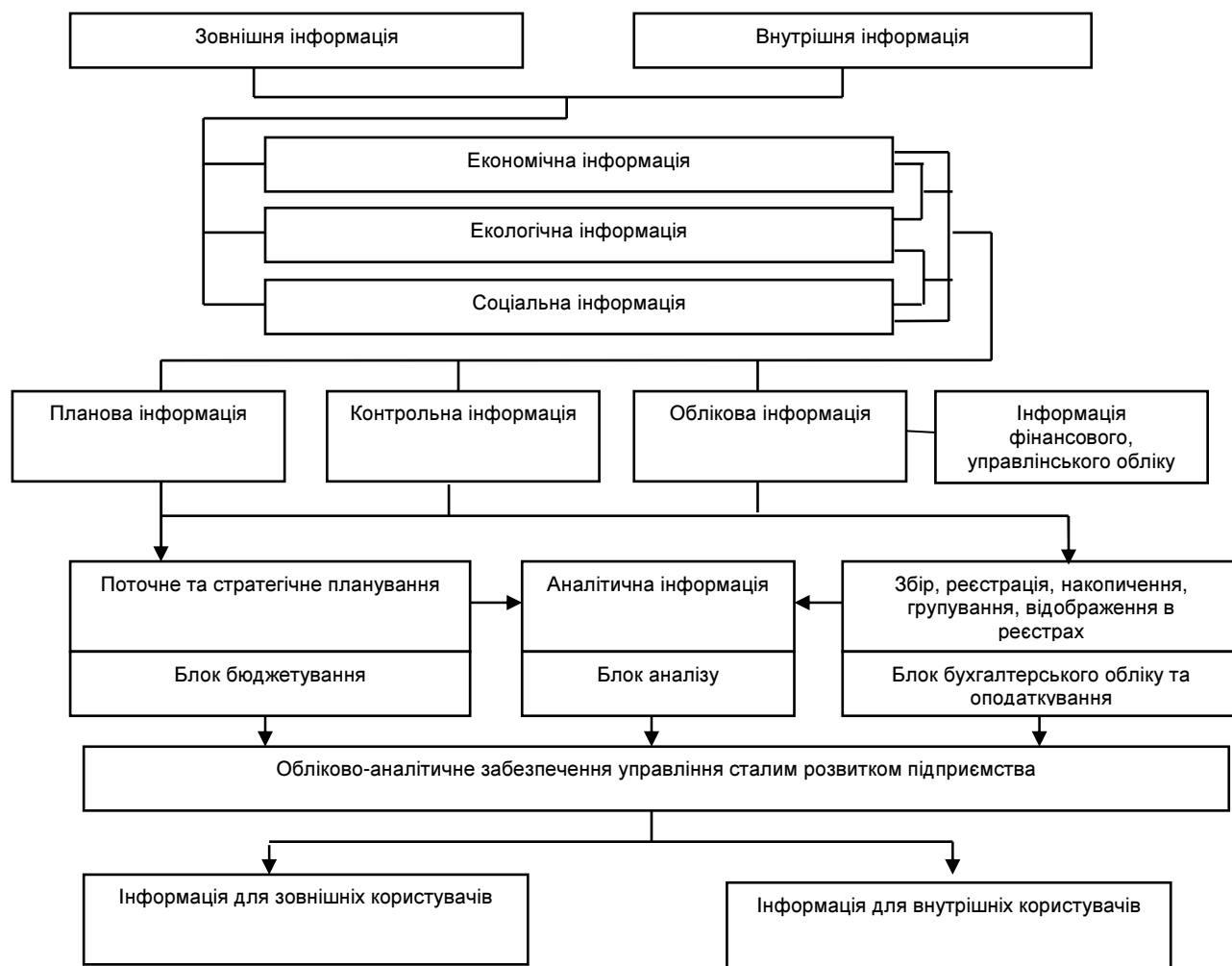

Рис. 1. Формування обліково-аналітичної інформації з метою управління сталим розвитком підприємства

Джерело: розробка автора

Це сприяє формуванню повного інформаційного забезпечення потреб управління сталим розвитком, що буде сприяти об'єктивному визначенню соціально-економічних та екологічних показників діяльності підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, при наявності ґрунтовних досліджень класифікації обліково-аналітичної інформації актуальними залишається розробка та доповнення класифікаційних ознак, які враховують цілі та стратегію діяльності підприємства. Орієнтація підприємств на сталий розвиток вимагає прийняття управлінських рішень, які базуються на відповідному інформаційному забезпеченні.

Запропонована класифікація обліково-аналітичної інформації забезпечить формування якісного інформаційного підґрунтя для системи управління сталим розвитком підприємства, що буде сприяти підвищенню ефективності його діяльності та зростанню конкурентоспроможності на ринку. При цьому перелік класифікаційних ознак може бути доповненим в залежності від умов, які забезпечують сталий розвиток підприємства, та потреб користувачів інформації.

Література

1. Галузіна С. М. Учетно-аналитическая информация в управлении организацией : монография / С.М. Галузіна. – СПб.: Знание, ИВЭСЭП, 2006. – 267 с.
2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія / Л.В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.
3. Кузнецова С.А. Організація облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання: монографія / С.А. Кузнецова. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 224 с.
4. Кузьминский А.Н. Учетная и аналитическая информация в объединении / А.Н. Кузьминский. – Киев, изд. Объединение «Вища школа», Головное изд-во, 1979. – 96 с.
5. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії : монографія / С.Ф. Легенчук. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – 336 с.

6. Лоханова Н.О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень : монографія / Н.О. Лоханова. – Херсон: Гринь Д.С., 2012. – 400 с.
7. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
8. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 496 с.
9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.
10. Поплаухина Т.Д. Учетно-аналитическая информация в общей системе информационной совокупности / Т.Д. Поплаухина // Молодой ученый. – 2009. – №11. – С. 153-156.
11. Шигун М.М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія : монографія / М.М. Шигун. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 632 с.

References

1. Galuzina, S. (2006), *Uchetno-analiticheskaja informacija v upravlenii organizaciej* [Accounting and analytical information in the management of the organization], monograph, Znanie, IVSJJJeP, St.Petersburg, Russia, 267 p.
2. Hnylytska, L. (2012), *Oblikovo-analityczne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva* [Accounting and analytical support for the economic security of the enterprise], monograph, KNEU, Kyiv, Ukraine, 305 p.
3. Kuznetsova, S. (2008), *Orhanizatsiia oblikovoi informatsii v upravlinni diialnistiu sub'ektiv hospodariuvannia* [Organization of accounting information in the management of business entities], monograph, TOV «Vydavnychiy budynok MMD», Melitopol, Ukraine, 224 p.
4. Kuzminskiy, A. (1979), *Uchetnaja i analiticheskaja informacija v objedinenii* [Accounting and analytical information in Association], Vyshcha shkola, Kyiv, Ukraine, 96 p.
5. Lehenchuk, S. (2012), *Bukhhalterske teoretychne znannia: vid teorii do metateorii* [Accounting theoretical knowledge: from theory to metatheory], monograph, ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine, 336 p.
6. Lokhanova, N. (2012), *Intehratsiini protsesy v obliku v umovakh instytutsionalnykh peretvoren* [Integration processes in the context of institutional transformation], monograph, Hrin D.S., Kherson, Ukraine, 400 p.
7. Maliuha, N. (2005), *Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: teoriia i metodolohiia, perspektyvy rozvytku* [Accounting in Ukraine: theory and methodology, development prospects], monograph, ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine, 548 p.
8. Sokolov, Ja.(2003), *Osnovy bukhhalterskogo ucheta* [Basis of accounting], Finansy i statistika, Moscow, Russia, 496 p.
9. Sopko, V. (2006), *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom* [Accounting in business management], KNEU, Kyiv, Ukraine, 526p.
10. Poplauhina, T. (2009), "Accounting and analytical information in the system of information together", *Molodoy uchenyy*, no. 11, pp. 153-156.
11. Shyhun, M. (2009), *Rozvytok modeliuвання systemy bukhhalterskoho obliku: teoriia i metodolohiia* [The development of simulation system of accounting: theory and methodology], monograph, ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine, 632 p.

УДК 657.6:338

Василіук М.М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Vasyliuk M.M.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., assistant professor
of the department of accounting and auditing,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

CONDITIONS OF PROVIDING AND FACTORS OF INFLUENCE ON QUALITY OF AUDITING SERVICES

Постановка проблеми. Високий рівень якості аудиторських послуг, що надаються вітчизняними суб'єктами аудиторської діяльності, забезпечується передусім належно організованою системою контролю якості. Формування та функціонування системи контролю якості аудиторською фірмою є невід'ємною складовою забезпечення проведення аудиту фінансової звітності та надання інших супутніх послуг.

Сучасні форми й методи управління на рівнях загальнодержавному та аудиторської фірми не сприяють раціональному використанню наявного стратегічного потенціалу та створенню дієвої системи підвищення якості вітчизняних аудиторських послуг. У сучасних умовах господарювання